

't NIEUWS GEEVERTJE

Nieuwsbrief Stichting GeeVer, september 2011
Editie Zeeuws Vlaanderen

GeeVer

In 2001 besloten zorgaanbieders voor mensen met een verstandelijke beperking, kerken en familie verenigingen een stichting op te richten om de geestelijke verzorging voor mensen met een verstandelijke beperking te bevorderen in kerken en levensbeschouwelijke organisaties. Geestelijke verzorging is de begeleiding van en hulpverlening aan mensen bij hun zingeving en spiritualiteit vanuit en op basis van hun eigen geloofs- en levensovertuiging. Voor u ligt de nieuwsbrief van GeeVer met een overzicht van activiteiten die in het najaar 2011 in Zeeuws Vlaanderen worden georganiseerd. Voor meer informatie over GeeVer verwijst ik u graag naar de website: www.geever.nl

Bedevaart Oostakker 2010

Inhoud

- Oecumenische Tragelviering
- Bedevaart Meersel-Dreef
- Herdenkingsviering
- Informatie rouwverwerking
- Praten over rouw en verlies
- Bijbelkring voor ouderen
- Snoezelvieringen
- Kerkdiensten
- Vrijwilligers gevraagd
- Onwijs Gaaf
- Jaarverslag

11 september Oecumenische Tragel-viering

Het is een goede gewoonte geworden het nieuwe seizoen te openen met een feestelijke kerkdienst voor bewoners van Tragel, parochianen en leden van de protestantse gemeente in Oost Zeeuws Vlaanderen. Iedereen is hartelijk welkom op zondag 11 september om 10.30 uur in 't Palet, Sterredreef 50 in Clinge. Aan de dienst wordt meegewerkt door Zr. Noëla Polet, ds Pieter Overduin en Anneloes Steglich en er is muziek. Het thema is: 'Wat is eerlijk?'

Na afloop van de viering is er gelegenheid om elkaar te ontmoeten met koffie, thee, limonade en iets lekkers.

Geestelijke Verzorging voor mensen met een verstandelijke beperking in Zeeland
Postbus 5116, 4380KC Vlissingen
telefoon 06 52665957 e-mail: geever@pkn.nl
website: www.geever.nl

BEDEVAART MEERSEL-DREEF

Wie wil mee op bedevaart naar Meersel-Dreef op woensdag 21 september 2011?

Meersel-Dreef wordt ook wel 'het Lourdes van de Noorderkempen' genoemd. Er is een meer dan 100 jaar oude Lourdesgrot, gebouwd door de Belgische Paters Kapucijnen, die er ook een kerk en klooster hebben. Een plek waar je kunt bidden en een kaars aansteken voor geliefde familieleden of vrienden.

De grot ligt in een mooi park, met beelden van het leven van Jezus, van Maria en van allerlei heiligen. Vlakbij de kerk zijn diverse cafés en er is één winkel waar je terecht kunt voor souvenirs en bedevaartsartikelen.

Het programma begint om 10.30 uur met koffie en koek..

Aansluitend is er een mis in de kerk en daarna een goedverzorgde lunch in de taverne ' Bij de Paters'.

In de middag is er tijd om te wandelen in het park en souvenirs te kopen. Om 15.30 uur wordt de bedevaart afgesloten met een korte viering bij de Mariagrot.

met een viering bij de grot. Deelnemers moeten zelf zorgen voor voldoende begeleiding, de hulp van familieleden of vrijwilligers is daarbij zeer welkom!

Wat zijn de kosten?

Per deelnemende cliënt/familie lid/vrijwilliger en per begeleider €20,00

Dit bedrag is voor de kosten van de viering, koffie met koek en de lunch

Hoeveel het vervoer per bus kost is afhankelijk van het aantal deelnemers.

Niet inbegrepen zijn: souvenirs en extra consumpties.

Informatie en aanmelding bij GeeVer e-mail geever@pkn.nl

Schrijf in de mail: naam, adres, telefoonnummer van de deelnemer(s) en de naam, het adres en telefoonnummer van een contactpersoon. Aanmelding voor 6 september

HERDENKINGSVIERING

Op **zondagmiddag 6 november** wordt om 14.30 uur in 't Palet in Clinge een viering gehouden waarin we de overledenen van het afgelopen jaar willen gedenken. Iedereen is van harte welkom om deze viering bij te wonen.

In de belevingstuin van Clinge bevindt zich een herinneringsplek. Voor cliënten van Tragel die het afgelopen jaar zijn overleden wordt een ster met de naam, geboortedatum en datum van overlijden in de vijgenboom gehangen. Die sterren hangen daar als blijvende herinnering. Wij zullen hen nooit vergeten!

Cliënten die dit afgelopen jaar een dierbare verloren hebben en die hen willen gedenken zijn deze viering ook welkom. Ook voor hen is er gelegenheid een kaars te branden om de overledene te gedenken. In verband met het aantal kaarsen wel graag vooraf aanmelden!

Na afloop van de viering is er koffie en thee in 't Palet en gelegenheid om elkaar te ontmoeten.

Voor het aanmelden en het bestellen van sterren kunt u e-mailen naar [Anneloes Steglich, geever@pkn.nl](mailto:Anneloes.Steglich,geever@pkn.nl)

INFORMATIE ROUWVERWERKING.

Met enige regelmaat organiseert GeeVer informatiebijeenkomsten over het thema rouw en verlies.

Op 30 november en 7 december organiseert Tragelzorg in samenwerking met GeeVer studiedagen voor eerste begeleiders van Tragelzorg over dit thema.

Voor meer informatie Anneloes Steglich en Ina Braber, GeeVer

PRATEN OVER ROUW EN VERLIES

Ieder mens neemt wel eens afscheid. Soms voor kort: iemand gaat op vakantie. Soms voor altijd: iemand gaat dood. Afscheid nemen hoort bij het leven. Maar het is moeilijk om iemand voor goed te moeten missen. Wil je daarover praten? Dat kan tijdens de cursus Afscheid nemen voor altijd. In deze cursus deel je met elkaar verhalen en herinneringen. We werken met een cursusmap. In die map schrijf of teken je persoonlijke herinneringen en je kunt er ook foto's bij plakken. Wat gebeurt er met je als je verdriet hebt? Hoe kun je verder leven met verdriet? We oefenen met ontspanning. Tijdens de cursus leer je beter om te gaan met verlies.

Voor wie?

Voor mensen met een verstandelijke beperking van wie een geliefd persoon is komen te overlijden.

Hoe vaak?

Vier bijeenkomsten van 2 uur.

Wanneer?

donderdagavond 22 september, 6 oktober, 27 oktober en 17 november 2011 van 19.00 tot 21.00 uur

Waar?

Afhankelijk van de woonplaats van de deelnemers Hulst of Terneuzen

Kosten?

De cursus kost voor mensen met een verstandelijke beperking 20 euro inclusief map, materiaal koffie en thee.

BIJBELKRING voor OUDEREN

Dit jaar organiseert GeeVer op verzoek van ouderen ontmoetingen rondom de Bijbel op zondagmiddag van 15.00 tot 16.00 uur in de Babbelaar in Clinge.

Een gelegenheid voor oudere cliënten om elkaar te ontmoeten om:

- samen te zingen en van religieuze muziek te genieten,
  - te luisteren naar een verhaal uit de Bijbel
  - te bidden
- en dat alles bij een kop koffie of thee.

Op zondagmiddag 2011: 2 oktober; 27 november;
2012: 22 januari, 18 maart; 20 mei

Plaats: De Babbelaar Clinge

Aanmelding bij GeeVer: geever@pkn.nl

SNOEZELVIERINGEN

Voor mensen met ernstige verstandelijke beperkingen organiseert GeeVer snoezelvieringen.

Voor deze vieringen is GeeVer op zoek naar mensen die een instrument kunnen bespelen en die af en toe De viering willen komen versterken met live-muziek.

Oostburg De Schelp vrijdagmiddag 13.00 uur
19 augustus; 21 oktober; 16 december

Terneuzen, Basaltpromenade 6 en 8 aanvang 19.00 uur
26 september; 24 oktober; 21 november; 19 december

Clinge, afhankelijk van de belangstelling 1x per 2 maanden. Aanmelding bij de afdeling Vrijetijd van TrageLzorg.: e-mail vrijetijd@trageLzorg.nl

KERKDIENTEN

Plaatselijke kerken organiseren met enige regelmaat activiteiten voor mensen met een verstandelijke beperking.

AANGEPASTE GEZINSDIENTEN

De liturgische werkgroep Aangepaste Gezinsdiensten van de Protestantse Kerk organiseert 5 maal per jaar een kerkdienst in de Opstandingskerk in Terneuzen.

Aanvang: 15.00 uur

Deze diensten zijn echte gezinsdiensten, want zijn behalve voor mensen met een verstandelijke beperking ook uitstekend geschikt voor gezinnen met jonge kinderen, die met een muziekinstrument in de hand ook mee kunnen doen. Iedereen is welkom met of zonder beperking, het is altijd feest.

Dit jaar worden er nog twee diensten gehouden nl.:

9 oktober 2011; voorganger dhr. J.H. van den Berg
met medewerking van het Interkerkelijk kinderkoor uit Terneuzen

18 december 2011; voorganger ds J.H. Smeets
met medewerking van het Gospelkoor One People uit Zaamslag

Inlichtingen: Mw. J. Pelle 0115-694737 en dhr. A. Scheele 0115-563188

Protestantse Gemeente 'De Verbinding' (Schoondijke, Groede, Waterlandkerkje) organiseert enkele keren per jaar kerkdiensten met aandacht voor mensen met een verstandelijke beperking. Inlichtingen via de scriba mevrouw G.T. de Graaf tel. 0117-401962, e-mail: gtdegraaf@zeelandnet.nl

De Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt in Zeeuws Vlaanderen organiseren 1 x per twee maanden een aangepaste kerkdienst. Inlichtingen mevrouw L. Herrebout tel. 0115-695172

VRIJWILLIGERS GEVRAAGD!

Vindt u het belangrijk dat er aandacht is voor ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking bij levensvragen? GeeVer is dringend op zoek naar mensen die willen helpen. Voor mensen met een lichte tot matige verstandelijke beperking zoeken wij vrijwilligers met ervaring in het omgaan met verlies en rouw. Voor mensen met ernstige verstandelijke beperkingen en ouderen zoeken we enkele enthousiaste mensen die mee willen werken aan de organisatie van huiskamer vieringen.

Interesse? Neem contact op met Anneloes Steglich, e-mail A.Steglich@pkn.nl of bel 06525857

Om verder te lezen: ONWIJS GAAF

Er zijn in onze samenleving - dus ook in de kerken - hoogbegaafden, middelbegaafden, maar ook laagbegaafden.

Deze laatste groep mensen wordt met vele namen aangeduid: zwakbegaafden, andersbegaafden, mensen met een verstandelijke beperking. Vanwege de vermaatschappelijking van de zorg maken zij deel uit van ons leven en dat is maar goed ook!

Onwijs Gaaf wil stimuleren dat wij laagbegaafden welkom heten in parochie en kerk. Laagbegaafde parochianen zullen overal in de eerste plaats als volwaardige parochianen worden bejegend. Deze uitgave is bedoeld als inspiratiebron voor de laagbegaafden zelf, hun eventuele verwanten en verzorgers, parochianen, pastorale werkers, diakens, priesters en bisschoppen.

In Onwijs Gaaf vindt u pastoraal-theologische overwegingen. Er worden vragen gesteld aan de parochies, maar ook gewezen op geslaagde inclusieve geloofsgemeenschappen. Onwijs Gaaf is een stimulerende, prikkelende en uitdagende uitgave. Onwijs Gaaf geeft te denken, Onwijs Gaaf geeft te doen!

Titel: Onwijs gaaf

Auteur: Wybe Dijk

Prijs: € 13,95 Uitgeverij Berne (www.berneboek.com)

Jaarverslag GeeVer 2010

naar het geluk heel erg op zoek
geluk is overal dat is juist zo moeilijk
geluk kan tussen jou en mij zijn
geluk vliegt zo weer weg
omdat het is niet vatbaar

Mirella van Bemmelen

(uit: Blijf nog even, 166 gedichten van mensen met een verstandelijke handicap, De Stiel/AGO)

Een onverwachte ontmoeting bij de lift. 'Kijk mama', zei ze, 'dat is ook een mens met een moeilijk hoofd!' Zo herkende deze jonge vrouw met het syndroom van Down een ander met een verstandelijke beperking. Soms kunnen we zien dat iemand een 'moeilijk hoofd' heeft. Soms valt er niets te zien, maar ervaar je in de ontmoeting dat iemand moeite heeft in het contact, moeite om iets onder woorden te brengen, moeite om te lezen of om een handeling te verrichten. Mensen met een verstandelijke beperking zijn overal. Ze wonen in de straat of om de hoek, ze zijn familie of je komt hen tegen. gewoon zomaar, ergens. Gewone mensen, die hun leven vaak minder zelfstandig vorm en inhoud kunnen geven dan ze wel zouden willen. Afhankelijk van ouders, broers en zussen die heel vaak, loyaal en betrokken, een hechte band met hen blijven houden. Voor hen blijven ze soms voor altijd kind. Altijd aangewezen op zorg. Soms moeten ze opbotsen tegen tal van vooroordelen: "ze begrijpen het toch niet", of "ze zijn altijd zo lief" en andere goed bedoelde maar stigmatiserende uitspraken. Hoe vinden en houden mensen met een verstandelijke beperking zin in hun leven?

Doel en organisatie

GeeVer richt haar aandacht op zingeving en spiritualiteit en wil met haar werk bevorderen dat er aandacht is voor de geloofsbeleving en levensbeschouwing van mensen met een verstandelijke beperking. GeeVer ondersteunt levensbeschouwelijke organisaties zodat mensen met een verstandelijke beperking mee kunnen doen in de kerk of in de gemeenschap. GeeVer stimuleert de aandacht voor zingeving en levensvragen in de zorg. Zorgaanbieders, familie verenigingen en kerken in Zeeland dragen samen verantwoordelijkheid voor het werk van GeeVer. In 2010 hebben de zorgaanbieders Arduin, Het GORS, Philadelphia Zorg, Tragel Zorg en Woonvoorziening de Okkernoot besloten het project met een nieuwe termijn van 5 jaar te verlengen. Samen met de jaarlijkse bijdrage van kerken kan GeeVer haar werk doen.

Het werk voor GeeVer vindt voor het merendeel plaats op locatie via de consulentes Anneloes Steglich en Ina Braber. Ter besparing van de kosten is daarom besloten het kantoor in Middelburg op te heffen en een postbus te openen. Het gaat bij GeeVer om al die mensen met een verstandelijke beperking die in Zeeland wonen en daarom is nog eens extra gekeken hoe de beperkte middelen nog meer hen ten goede kunnen komen. Besloten is de papieren nieuwsbrief om te zetten in een digitale. Die nieuwsbrief is vooral bedoeld om kerken en organisaties te informeren en digitaal is dan veel voordeliger. De website is een goed middel gebleken om informatie door te geven. De website kan geraadpleegd worden door iedereen die informatie zoekt in het kader van levensbeschouwelijke ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking in Zeeland.

Vergroten van toegankelijkheid

In samenwerking met de provinciale werkgroep Ontmoeting over Drempels bevordert GeeVer de toegankelijkheid van kerken. In 2010 is een digitale test ontwikkeld waarmee kerken kunnen peilen hoe inclusief hun geloofsgemeenschap is. De test is gepresenteerd tijdens de Zeeuwse Oecumenische Kerkendag op 25 september en is via de website van GeeVer (www.geever.nl) in te vullen. Plaatselijke en regionale kerken kunnen de werkgroep Ontmoeting over Drempels uitnodigen voor nadere informatie over inclusie. Ontmoeting over Drempels wordt gevormd door ervaringsdeskundigen en pastores. GeeVer verzorgt het secretariaat van de werkgroep.

Een goed voorbeeld van inclusie is het jaarlijkse groothuisbezoek dat in Goes georganiseerd wordt. Een bijeenkomst van buurtbewoners en cliënten van het GORS over steeds wisselende geloofsvragen.

In Zeeland worden in verschillende kerken met regelmaat aangepaste vieringen gehouden. In Goes in wisselende gastkerken tijdens de reguliere kerkdienst, in Middelburg en Terneuzen een keer per twee maanden op de middag. Daarnaast zijn er gemeenten in Walcheren, Zierikzee, Tholen en Schoondijke waar een of meerdere kerken per jaar in vieringen extra aandacht wordt besteed aan de toegankelijkheid voor mensen met een verstandelijke beperking. Een groot aantal vrijwilligers maakt deze kerkdiensten mogelijk. Voor mensen met zeer ernstige of meervoudige beperkingen organiseert GeeVer kleinschalige sfeervieringen. In deze sfeer- of snoezelvieringen ligt de nadruk om beleving van spiritualiteit door ervaring. Maandelijks worden vieringen verzorgd in Clinge, Terneuzen en Oostburg. In Biggekerke worden vier keer per jaar in de dorpskerk vieringen gehouden waaraan naast cliënten van Arduin gemeenteleden uit het dorp en de plaatselijke basisschool mee doen. Samen met een logopediste en gedragsdeskundige wordt een werkwijze ontwikkeld die aansluit bij de mogelijkheden van de deelnemende cliënten. In Clinge begeleidt GeeVer 3 oecumenische vieringen per jaar voor cliënten en familieleden. In Goes organiseert GeeVer twee gespreksgroepen met oudere cliënten over levens- en geloofsvragen. Twee maal per jaar begeleidt GeeVer een bedevaart voor mensen met een verstandelijke beperking. Eenmaal samen met geestelijk verzorgers in Brabant en éénmaal met een van de pastores uit Hulst.

Aandacht voor levensvragen

GeeVer krijgt veel vragen over de ondersteuning bij verlies ervaringen. Dood en verlies horen bij het leven, maar voor mensen met een verstandelijke beperking is verlies vanwege de afhankelijkheid en beperkte communicatieve vaardigheden soms extra ingrijpend. Om mensen beter voor te bereiden en te ondersteunen bij verlies en rouw is een inventarisatie gemaakt van bestaande informatie en is door GeeVer zelf in aanvulling daarop een cursus ontwikkeld voor cliënten en begeleiders. Deze cursus is in Clinge en Goes gegeven en zal in 2011 opnieuw worden aangeboden.

Op aanvraag verzorgt GeeVer informatie voor familieleden, pastoraal werkenden, medewerkers in de zorg en andere belangstellenden. Zo is voor ouders van leerlingen van een ZMLK-school in samenwerking met MEE-Zeeland een avond verzorgd over lief en leed. Voor medewerkers is 2 x een workshop gegeven bij de Academie voor de Kwaliteit van bestaan van Arduin.

Soms wordt de hulp van GeeVer ingeroepen bij de organisatie van een afscheid. Toen plotseling een geliefde medebewoner in een groep mensen met een ernstige vorm van autisme kwam te overlijden heeft GeeVer gesprekken geleid en de uitvaartmis voorzien van pictogrammen. GeeVer verwijst uitvaarten altijd door naar de kerk waar mensen toe behoren en helpt zo nodig met het leggen van contact en biedt ondersteuning. Alleen in bijzondere situaties als er geen goed alternatief is gaat GeeVer zelf uitvoerend aan de slag. Zo werd op verzoek in het AZZ een afscheidsviering geleid bij de zelf gekozen dood van een jonge vrouw met een moslim achtergrond. Voor mensen die moeite hebben met het verwerken van verlies zijn er verschillende soorten herinneringsboeken beschikbaar die zij samen met begeleiders kunnen maken. Meestal is het voldoende om advies of informatie te geven zodat familie of begeleiders met betrokkene aan de slag kunnen. GeeVer heeft meegewerkt aan de totstandkoming van een herdenkingsplek in de belevingstuin van Stichting Tragel in Clinge. Eind oktober werd met een speciale viering de herdenkingsplek in gebruik genomen.

Samenwerking

Door samenwerking met het landelijke platform Samen geloven? Gewoon doen! levert GeeVer een bijdrage aan de ontwikkeling van materiaal voor inclusief kerk zijn. Zo is meegewerkt aan de totstandkoming van een vademecum dat in 2011 zal verschijnen met tips voor inclusie.

Een jaarverslag is al gauw een droge opsomming als het probeert compleet te zijn. Belangrijker is dat u met dit verslag een indruk krijgt van GeeVer. GeeVer gelooft in de mogelijkheden van mensen met een verstandelijke beperking.

Geestelijke Verzorging voor mensen met een verstandelijke beperking in Zeeland
Postbus 5116, 4380KC Vlissingen
telefoon 06 52665957 e-mail: geever@pkn.nl
website: www.geever.nl